

Погорська Ірина Іванівна

Відносини США – Європа: криза парадигми трансатлантизму

УДК 327.8(73)+ЄС
DOI <https://doi.org/10.24195/2414-9616-2019-5-59-64>

Погорська Ірина Іванівна
доктор політичних наук, старший науковий співробітник,
старший науковий співробітник Інституту міжнародних відносин Київського національного університету імені Тараса Шевченка
вул. Юрія Іллєнка, 36/1, Київ, Україна

У статті розглядаються ключові тенденції розвитку сучасної концептуальної кризи парадигми трансатлантизму та напрями науково-теоретичного дискурсу щодо її розвитку, виклики і проблеми, які визначатимуть контекст подальшої еволюції цього напрямку міжнародних відносин. Серед принципових тенденцій виділяються завдання осмислення глибини впливу стратегічно-культурного впливу на розвиток відносин міжнародних акторів і продовження дискусії щодо винайдення найбільш ефективної моделі аналізу стратегічної дії на міжнародному просторі. Мета статті полягає у дослідженні ключових тенденцій розвитку сучасної концептуальної кризи парадигми трансатлантизму та напрямів науково-теоретичного дискурсу щодо її розвитку, викликів і проблем, які визначатимуть контекст подальшої еволюції цього напрямку міжнародних відносин. Методичну підвалину дослідження складає потенціал системних, загальнологічних методів і біхейвористичних методів. Стверджується, що при аналізі ключових рівнів і напрямів американсько-європейської взаємодії на сучасному етапі міжнародно-системної еволюції парадигма трансатлантизму політичної організації виявляє серйозні аплікативні труднощі й потребує модифікації. ЄС зберігає свій статус «традиційного союзника», проте, за результатами політики Білого дому, втіленої президентством Д. Трампа, дрейфує у бік набуття статусу «корисного партнера». Американські політики меншою мірою зацікавлені в Європі для себе і більше зацікавлені у збільшенні військових і невійськових внесків, які Європа може заповнувати для вирішення глобальних проблем. Вашингтон вважає, що відтепер контекст трансатлантичної співпраці не може бути трактованим інакше за гнучкий і варіативний і має базуватися на відповідності практичним інтересам Америки поза надмірного впливу традицій союзництва або ваги мультилатеральної взаємодії у формуванні зовнішньополітичної стратегії.

Ця стаття має на меті оцінити ступінь впливу на трансформацію відносин між США та ЄС особливостей президентства Д. Трампа в контексті загальносвітової еволюції сучасних міжнародних відносин. Зазначається, що зовнішню політику адміністрації Д. Трампа часто трактують як «розрив» із попередньою зовнішньополітичною традицією, але, на думку автора, зовнішня політика США стає дедалі більшим відображенням загальносвітових реалій, а позиція провідних європейських акторів є реактивною тактикою відповіді, свідченням чого є актуалізація концепції «стратегічної автономії» ЄС.

Ключові слова: парадигма трансатлантизму, США, Європа, Д. Трамп, криза.

Вступ. 20 січня 2017 р. Дональд Трамп став 45-м президентом США, тим самим викликавши багато страху та сумнівів за кордоном щодо вибору зовнішньополітичних пріоритетів і ролі Америки у глобальних справах у цій новій ері. Його підтримка «Brexit», напади проти європейської компоненти НАТО та критика торговельної практики ЄС у поєднанні зі слоганом «America First» надіслали чітке послання всім американським партнерам і наголосила на новому етапі у зовнішній політиці США, коли національний інтерес переважатиме над іншими стратегічними міркуваннями, встановлюючи явний розрив із концепцією попередньої адміністрації «спільної безпеки для нашого загального людства» [8].

Варто зазначити, що в американській зовнішній політиці всі американські лідери надавали перевагу національному інтересу і робили вибір, який міг найкраще слугувати американській економіці та безпеці, але ці рішення були зроблені в контексті особливостей розвитку міжнародної системи у певний момент часу, із сильною рефлексією на сформовану мережу партнерств і стратегічних альянсів. Саме тут підхід Д. Трампа ознаменував

кардинальні зміни у зовнішньополітичній стратегії: всі рішення, розвиток партнерства, торгові угоди підпорядковані вищому інтересу США незалежно від рефлексії на традицію, принципи чи етику.

У мінливому світі активації сучасними акторами світової політики нових парадигм (протекціонізм, націоналізм та односторонність), військово-стратегічному зростанні нових держав (як Китай і Росія) та нових загроз (як Північна Корея), яке місце залишається трансатлантичним відносинам? Чи стає трансатлантизм застарілою парадигмою для Білого дому і наскільки витриманою й ефективною виявиться реакція з європейського боку Атлантики, – питання, що актуалізують і визначатимуть у перспективі науково-експертний дискурс щодо еволюції американсько-європейських відносин.

Мета статі полягає у дослідженні ключових тенденцій розвитку сучасної концептуальної кризи парадигми трансатлантизму та напрямів науково-теоретичного дискурсу щодо її розвитку, викликів і проблем, які визначатимуть контекст подальшої еволюції цього напрямку міжнародних відносин, концептуальної парадигми стратегічної культури й особливостей науково-теоретичного дискурсу

щодо її розвитку. Серед принципових тенденцій виділяються завдання осмислення глибини впливу стратегічного впливу США та провідних європейських акторів на розвиток міжнародних відносин і продовження дискусії щодо винайдення найбільш ефективної моделі стратегічної партнерської взаємодії двох складових частин трансатлантичної системи на міжнародному просторі.

Методи дослідження. Методичну підвалину дослідження складає потенціал системних, загальнологічних і біхейвористичних методів.

Результати. Американський експерт із цієї проблематики Брюс Джентлсон справедливо виділяє чотири основні поняття, що визначають американський національний інтерес: владу, мир, процвітання та принципи, знамениту зовнішню політику. Зовнішня політика США часто є поєднанням всіх чотирьох понять, де одні цілі переважають над іншими, але влада, без сумніву, – це концепція, яка найкраще визначає сутність вибору у зовнішньополітичній стратегії Д. Трампа [9, с. 9]. Владу, домінування та сила – це ключові слова, які характеризують відносини Білого дому із зарубіжними партнерами на сучасному етапі. Окрім того, за цим домінуючим ставленням до міжнародного середовища стоїть бажання американської адміністрації відновити імідж Сполучених Штатів як світової держави, який деякі представники американського істеблішменту із правого боку вважають надто пом'якшеним президентством Б. Обами [2]. Пріоритет процвітання також набуває великого значення в оновленій зовнішньополітичній стратегії. Це означає, що економічну вигоду для американської нації буде вдостоєно будь-якою ціною, навіть якщо це спричинить великі «розриви» у позиціях із традиційними союзниками або серйозні порушення в положеннях міжнародних регулюючих інституцій, зокрема Світової організації торгівлі.

З іншого боку, загальна орієнтація на мир і піклування про безпеку американських військових також мають місце, засвідчуючи перевагу немілітарного тиску, однак неодноразові напади проти НАТО й односторонні рішення демонструють певну зневагу до міжнародних домовленостей, де найбільш значущим розходженням із європейськими союзниками стало рішення про вихід США з Іранської ядерної угоди 9 травня 2017 р. [3; 10].

Варто зазначити, що ніколи раніше Європа не зазнавала стільки критики з боку президента Америки. З кінця Другої світової війни європейська політика Вашингтона характеризувалася надзвичайною наступністю, особливою аксіологією – спільним набором цінностей і однозначним вибором вирішального партнера для реалізації стратегічних інтересів. Тому чути, як Д. Трамп вітає «Brexit» і прогнозує крах Європейського Союзу, стало певною мірою шоковою реальністю для багатьох європейців [4].

На рівні системної взаємодії перспективи також є непростими. Трансатлантичні відносини, які були пріоритетним і наріжним каменем американської зовнішньої політики, переважно інституціоналізованої в НАТО, але й інші міжнародні організації, такі як МВФ або СОТ, були побудовані для забезпечення норм і законів, на яких базується західний ліберальний порядок. Але в дискусії між прихильниками розлучення та прихильниками зобов'язань трансатлантизму остання група завжди переважала [19]. Д. Трамп звертає увагу на трансатлантичні відносини лише тією мірою, якою це відповідає його інтересам, але більше не шукає рівноваги у відносинах із європейськими партнерами, тоді як європейські лідери докладають неймовірних зусиль, щоб врівноважити позиції американської сторони. Лише президент Франції Е. Макрон намагався переконати лідера США змінити свою думку щодо паризьких кліматичних угод і щодо іранської ядерної угоди, але європейська політика Вашингтона стає найбільш показовим ризиком цивілізаційного розриву [1].

Теоретично Дональд Трамп повинен був проявити значну близькість із європейськими націями, історичними союзниками США. Насправді ця близькість виявилася двобічною, включивши характеристику НАТО як застарілого, перш ніж підтвердити принцип взаємної оборони в основі функціонування Альянсу [11].

З іншого боку, «наступ» Д. Трампа проти Європейського Союзу відповідає концептуальному баченню «світу націй», що є втіленням класичного націоналізму [14]. Із цих позицій вельми логічно та закономірно, що кожна країна прагне відстоювати свої інтереси на міжнародній арені, що також пояснює, чому президент США не прагне поширювати західні цінності, а проводить по суті прагматичну політику. Основна її мета – обмежити вплив регіональних держав (Росії, Ірану чи Китаю) та домінувати в економічному суперництві з Китаєм чи Європейським Союзом, не претендуючи на те, щоб взяти на себе турботи щодо поваги до міжнародного права або дотримання принципів демократії чи прав людини. Це дає змогу відмовитися від ролі США як провідної моральної сили у світі, що особливо добре ілюструється відхиленням паризьких угод про клімат, але можна відстоювати різні підходи до досягнення тієї самої мети – «Америка насамперед» [16].

Таким чином, є сенс констатувати, що у проявленому нарисі нового світового порядку немає переконливих доказів того, що Вашингтон багато переймається Європою та старими європейськими зв'язками. Канцлер Німеччини Ангела Меркель, здається, це чудово зрозуміла, заявивши через кілька днів після саміту НАТО в травні 2017 р.: «Часи, в яких ми могли повністю залежати від інших, певною мірою закінчилися» [16]. Експерт

із цієї проблематики Стюарт Патрік підкреслює, що європейці отримали повідомлення «Америка насамперед», коли Д. Трамп заявив, що прихильність його країни до Альянсу залежить від їх відшкодування американським платникам податків за військові витрати США [15]. Хоча прихильність Білого дому до ст. 5 у «Стратегії національної безпеки» була підтверджена, можна замислитися разом із редактором *Le Monde*, чи слово «союзники» все ще означає щось для Сполучених Штатів [5]. Фахівці звертають увагу на той факт, що Дональд Трамп, незважаючи на своє шотландське та німецьке коріння, не знайомий із європейськими традиціями, історією, географією та культурою, й такі твердження, як про те, що ЄС був «сформований, частково, для того, щоб бити Сполучені Штати у торгівлі» і тепер є джерелом ісламського тероризму через слабку імміграційну політику, бачаться в Європі не лише помилковим, але й глибоким нерозумінням принципу розвитку Європейського співтовариства, побудованого для підтримки миру в регіоні через роки руйнівних війн [12; 17; 20].

Однак, на нашу думку, також помилково сприймати дії адміністрації Д. Трампа просто як тимчасову аномалію доти, як справи повернуться до норми, проте варто їх трактувати як певну ознаку нової ери у трансатлантичних відносинах, як віддзеркалення глобального світу, що змінюється, з його новими викликами та новими загрозами, й відповідно, переосмисленням стратегічних пріоритетів та опробування нових тактик дії у зовнішній політиці. По-перше, варто враховувати фактор зміщення владної потужності на Схід. Більшість аналітиків погоджуються, що відтепер увага буде зосереджена на Азії, насамперед на Китаї. У цьому контексті Тихоокеанський поворот американської зовнішньої політики розпочався за часів адміністрації Б. Обама, а термін «стрижень» вперше застосувала державний секретар Г. Клінтон. Зростаючий виклик Китаю перед американською силою та впливом залишається в центрі американського стратегічного мислення і виходить далеко за рамки президентства Д. Трампа, тож Китай, а не Європа, набув центрального стратегічного значення [16]. По-друге, більшість аналітичних розвідок сходяться на підтвердженні факту зниження прихильності до багатосторонності в США. Поширена думка полягає в тому, що багатосторонність виходить за межі інтересів Америки, а відтак у Штатах закріпився скептицизм щодо її переваг. Зокрема, експерти Німецького фонду Маршалла заявили, що цей «скептицизм щодо багатосторонності передуює Трампа», оскільки вже Обама почав переосмислювати цей підхід [7]. Тож, як і у випадку з моральними зобов'язаннями щодо глобальної світової демократизації, США мають намір скинути тягар обов'язку бути єдиним постачальником сві-

тової безпеки. Що стосується НАТО, то прагненням Вашингтона є досягнення більш зваженого розподілу обов'язків всередині організації. Експерти припускають, що на сучасному історичному етапі стає можливою «післяатлантична» епоха, коли США розірвали б свою післявоєнну належність до Європи, а Європа повинна, таким чином, рухатися до більшої стратегічної автономії [7].

Варто зазначити, що концепція автономії як доктринального доробку науково-аналітичної спільноти постає у період значної стратегічної плутанини, позначеної кінцем протистояння двох великих блоків, зростанням феномену регіональних криз і появою нових безпекових викликів. Передусім вона актуалізується міжнародними акторами, що мають потребу у складному балансуванні у глобальному середовищі, поєднуючи включення у механізми провідних міжнародних інституцій і виявляючи амбітне бажання реалізації права самостійного стратегічного рішення. Тому не дивно, що передуює в цьому вимірі Франція як держава з відповідною традицією поведінкової рефлексії, масштабуючи подібні проєкції й на простір сучасної єдиної Європи. У листопаді 2016 р. була представлена аналітична розвідка групи ARES, створеної кількома європейськими аналітичними центрами. Вона намагається відповісти на запитання щодо існування загального розуміння такого концептуального підходу у восьми групах держав (Франція, Німеччина, Італія, Польща, Іспанія, Швеція, Велика Британія та держави-члени Балтії) та розглядає його застосування щодо політики безпеки й оборони. У дослідженні також було зосереджено увагу на сенсі концепції, що бачиться крізь призму співпраці між Європейським Союзом і НАТО [1].

У спільній розвідці фахівці аналітичних центрів «IFRI» і «SWP» від грудня 2017 р. представили одне з найбільш повних бачень концепції стратегічної автономії, яка визначається як сума трьох компонентів:

- політична автономія як здатність приймати рішення на місцях, їхній захист і реалізація;
- оперативна автономія, заснована на інституційній структурі та необхідних можливостях планувати і проводити самостійно цивільні та військові операції;
- промислова автономія, яка є здатністю розвивати і будувати необхідні потужності для досягнення оперативної автономії [6].

З означених позицій варто зафіксувати, що вибори Д. Трампа стали переломною подією для Європи, змусивши європейські країни пристосуватися до яскравої політичної особистості поза можливостей її контролю (впливу) і за демонстрації Білим домом вельми заплутаної політичної стратегії на міжнародній арені. Трансатлантичне союзництво, яке раніше було домінуючою пара-

дигмою світового геополітичного порядку, тепер характеризується зниженням стратегічної конвергенції, а часом і напруженістю та взаємною недовірою. Таким чином, коли сьогодні Європа переживає серйозну кризу ідентичності і США більше не можуть пропонувати європейцям прийнятний для них зустрічний приклад, такий важливий фундаментальний елемент американсько-європейських відносин, як віра в загальні цінності, стає суттєво зниженим.

У березні 2018 р. лідер Америки почав наступ на головний конкурентний аспект – економіку, коли заявив, що накладе 25% штрафних санкцій на імпорту сталі і 10% на імпорту алюмінію із Європейського Союзу [13]. «У нас дефіцит торгівлі становить 800 мільярдів доларів на рік, а Європейський Союз був особливо жорстким щодо Сполучених Штатів <...> Європейський Союз не ставився до нас добре, і це була дуже, дуже несправедлива торгова ситуація. Я тут, щоб захистити наших працівників і наші компанії». Ця позиція викликала велике обурення серед європейських союзників, і ЄС вирішив відплатити цілим спектром тарифів, що застосовуються до американських товарів, тож торговельна війна також стає елементом серйозних розладів у двосторонніх відносинах [18].

Тим не менш, Європа намагається втримати баланс і обережно рухатися у бік концептуального вибору на користь стратегічної автономії з одночасним прагненням до певного стратегічного компромісу – взаємодії в рамках більш широких трансатлантичних відносин, поступово просувачи концептуальне бачення, в рамках якого спільне традиційне сприйняття загроз континенту, яке було найбільш складовим елементом на Заході протягом багатьох десятиліть, тепер перетворюється на шанс об'єднання розбіжностей, що допускає й модель взаємодії США та Європи в XXI ст. як конструктивних трикутних відносин з іншими міжнародними акторами. Те, як вельми гнучко реагує ЄС на жорсткість Білого дому, також є істотним фактором, що знов демонструє потенціал ваги дипломатичного пріоритету європейських партнерів над силовим, однак зрозуміло, що попри те, що Альянс намагається презентувати себе відповідальним і компетентним міжнародним гравцем і вирішувати майже все, що стосується зрозумілих колективних амбіцій, він один більше не може підтримувати системну ефективність трансатлантичних відносин.

Висновки. Таким чином, є всі підстави стверджувати: при аналізі різних рівнів політичної взаємодії між США та ЄС виявляється криза реалізації базової концепції трансатлантичної солідарності, заснованої на спільній аксіологічній фундації, що супроводжується напруженою інституційною структурою для трансатлантичного діалогу, сформованої для вже минулих реалій світового розви-

тку. Це стає творчим питанням на майбутнє для обох боків Атлантики. Деякі тенденції очевидні: підтримка двосторонніх переговорів на пряму (й акцент на економічному націоналізмі; бажання США зменшити іноземну допомогу; скептицизм щодо міжнародних інституцій, альянсів і багатосторонніх угод, укладених попередніми адміністраціями; зниження ролі цінностей у зовнішній політиці).

Щоб змінити свій статус традиційних союзників на потрібних партнерів, європейці мають більш чітко визначити свої стратегічні інтереси та свої очікування щодо Сполучених Штатів. Це особливо важливо, бо вони можуть мати більший вплив на визначення пріоритетних питань для адміністрації США і водночас визначити свої власні стратегії дій на міжнародній арені, підкреслюючи свою унікальність у питаннях зовнішньої політики. Для активізації трансатлантичної парадигми, відносини між ЄС і США мають бути засновані на захисті інтересів і пріоритетів кожної зі сторін – на додаток до поняття солідарності, яка має на увазі й американську, і європейську здатність визначати свої власні інтереси, прийняти як факт і можливість стратегічної розбіжності, і готовності до пошуку взаємного компромісу.

ЛІТЕРАТУРА:

1. Appropriate level of European Strategic Autonomy, Felix Arteaga, Tomas Jermalavicius, Alessandro Marrone, Jean-Pierre Maulny, Marcin Terlikowski, Rapport № 8 du groupe ARES (Armament Industry European Research Group), novembre 2016. URL: www.iris-france.org/wp-content/uploads/2016/11/ARES-Group-Report-Strategic-autonomy-November-2016.pdf.
2. Campbell John. Trump's Dangerous Retreat from Africa, Foreign Policy, 3 novembre 2017. URL: <https://foreignpolicy.com/2017/11/03/trumps-dangerous-retreat-from-africa/>.
3. Diamond Jeremy. Trump opens NATO summit with blistering criticism of Germany, labels allies 'delinquent', CNN politics, July 11, 2018. URL: <https://edition.cnn.com/2018/07/10/politics/donald-trump-nato-summit-2018/index.html>.
4. Donald Trump on EU: 'Brexit is a good thing', BBC News, 24 juin 2016. URL: <http://www.bbc.com/news/av/uk-scotland-36617669/donald-trump-on-eu-brexit-is-a-good-thing>.
5. Frachon Alain. Pour Trump, les alliés européens (ou asiatiques) n'ont aucune importance, Le Monde, June 7, 2018. URL: https://www.lemonde.fr/idees/article/2018/06/07/pour-trump-les-allies-europeens-ou-asiatiques-n-ont-aucune-importance_5311086_3232.html.
6. France, Germany and the Quest for European Strategic Autonomy: Franco-German Defence Cooperation in a new era, Ronja Kempin, Barbara Kunz, décembre 2017, Notes de l'IFRI, Notes du CERFA 141, Stiftung Wissenschaft und Politik (SWP). URL: www.ifri.org.
7. German Marshall Fund. URL: <http://www.gmfus.org/publications/atlanticist-and-post-atlanticist-wishful-thinking>.

8. Hastedt Glenn Peter, *American Foreign Policy: Past, Present and Future*, Lanham: Rowman & Littlefield Publishers, 2017. 428 p.

9. Jentleson Bruce W. *American Foreign Policy, The Dynamics of Choice in the 21st Century*, New York and London: WW Norton & Company, 2014. 719 p.

10. Meunier Marianne. Pourquoi Trump cible l'Iran, *La Croix*, 24 mai 2017. URL: <https://www.la-croix.com/Monde/Moyen-Orient/Pourquoi-Donald-Trump-cible-l'Iran-2017-05-24-1200849705>.

11. National Security Strategy of the United States of America, December 2017. URL: <https://www.whitehouse.gov/wp-content/uploads/2017/12/NSS-Final-12-18-2017-0905.pdf>.

12. Naves Marie-Cécile, Trump : L'Onde de choc populiste, Limoges : FYP éditions, 2016. 138 p.

13. Parfitt Tom, "Donald Trump blasts Brussels as he threatens trade war," *Express*, March 6, 2018. URL: <https://www.express.co.uk/news/world/928109/Donald-Trump-trade-war-European-Union-steel-aluminium-tariffs-Sweden-United-States-EU>.

14. Smith Anthony D., *Nationalism*, Cambridge : Polity Press, 2017. 299 p.

15. Stewart Patrick. How US Allies are adapting to 'America First', *Foreign Affairs*, January 23, 2018. URL: <https://www.foreignaffairs.com/articles/world/2018-01-23/how-us-allies-are-adapting-america-first>.

16. Szabo Stephen F. The Trump Era or Interregnum? The Changing View of Europe in the United States, Heinrich Böll Stiftung European Union, November 21, 2017. URL: <https://eu.boell.org/en/2017/11/21/trump-era-or-interregnum-changing-view-europe-united-states>.

17. Tepas Kathryn Dunn. Why is Trump's staff turnover higher than the 5 most recent presidents?, *Brookings Institution*, January 19, 2018. URL: <https://www.brookings.edu/research/why-is-trumps-staff-turnover-higher-than-the-5-most-recent-presidents/>.

18. Watkins Eli. Trump hits EU on trade days after imposing new tariffs, *CNN*, 10 mars 2018. URL: <https://edition.cnn.com/2018/03/10/politics/trump-twitter-tariffs/index.html>.

19. Wiener Jarrod (ed.). *The Transatlantic Relationship*, Basingstoke: Macmillan Press LTD, 1996. 188 p.

20. Zajec Olivier. Les cabotages diplomatiques de Donald Trump, *Le Monde diplomatique*, janvier 2018, 10–11 pp.

REFERENCES:

1. Appropriate level of European Strategic Autonomy, Felix Arteaga, Tomas Jermalavicius, Alessandro Marrone, Jean-Pierre Maulny, Marcin Terlikowski, Rapport n° 8 du groupe ARES (Armament Industry European Research Group), novembre 2016. URL: www.iris-france.org/wp-content/uploads/2016/11/ARES-Group-Report-Strategic-autonomy-November-2016.pdf.

2. Campbell John. Trump's Dangerous Retreat from Africa, *Foreign Policy*, 3 novembre 2017. URL: <https://foreignpolicy.com/2017/11/03/trumps-dangerous-retreat-from-africa/>.

3. Diamond Jeremy. Trump opens NATO summit with blistering criticism of Germany, labels allies 'delinquent', *CNN politics*, July 11, 2018. URL: <https://edition.cnn.com/2018/07/10/politics/donald-trump-nato-summit-2018/index.html>.

4. Donald Trump on EU: 'Brexit is a good thing', *BBC News*, 24 juin 2016. URL: <http://www.bbc.com/news/av/uk-scotland-36617669/donald-trump-on-eu-brexit-is-a-good-thing>.

5. Frachon Alain. Pour Trump, les alliés européens (ou asiatiques) n'ont aucune importance, *Le Monde*, June 7, 2018. URL: https://www.lemonde.fr/idees/article/2018/06/07/pour-trump-les-allies-europeens-ou-asiatiques-n-ont-aucune-importance_5311086_3232.html.

6. France, Germany and the Quest for European Strategic Autonomy: Franco-German Defence Cooperation in a new era, Ronja Kempin, Barbara Kunz, décembre 2017, Notes de l'IFRI, Notes du CERFA 141, Stiftung Wissenschaft und Politik (SWP). URL: www.ifri.org.

7. German Marshall Fund. URL: <http://www.gmfus.org/publications/atlanticist-and-post-atlanticist-wishful-thinking>.

8. Hastedt Glenn Peter, *American Foreign Policy: Past, Present and Future*, Lanham: Rowman & Littlefield Publishers, 2017. 428 p.

9. Jentleson Bruce W. *American Foreign Policy, The Dynamics of Choice in the 21st Century*, New York and London: WW Norton & Company, 2014. 719 p.

10. Meunier Marianne. Pourquoi Trump cible l'Iran, *La Croix*, 24 mai 2017. URL: <https://www.la-croix.com/Monde/Moyen-Orient/Pourquoi-Donald-Trump-cible-l'Iran-2017-05-24-1200849705>.

11. National Security Strategy of the United States of America, December 2017. URL: <https://www.whitehouse.gov/wp-content/uploads/2017/12/NSS-Final-12-18-2017-0905.pdf>.

12. Naves Marie-Cécile, Trump : L'Onde de choc populiste, Limoges : FYP éditions, 2016. 138 p.

13. Parfitt Tom, "Donald Trump blasts Brussels as he threatens trade war," *Express*, March 6, 2018. URL: <https://www.express.co.uk/news/world/928109/Donald-Trump-trade-war-European-Union-steel-aluminium-tariffs-Sweden-United-States-EU>.

14. Smith Anthony D., *Nationalism*, Cambridge : Polity Press, 2017. 299 p.

15. Stewart Patrick. How US Allies are adapting to 'America First', *Foreign Affairs*, January 23, 2018. URL: <https://www.foreignaffairs.com/articles/world/2018-01-23/how-us-allies-are-adapting-america-first>.

16. Szabo Stephen F. The Trump Era or Interregnum? The Changing View of Europe in the United States, Heinrich Böll Stiftung European Union, November 21, 2017. URL: <https://eu.boell.org/en/2017/11/21/trump-era-or-interregnum-changing-view-europe-united-states>.

17. Tepas Kathryn Dunn. Why is Trump's staff turnover higher than the 5 most recent presidents?, *Brookings Institution*, January 19, 2018. URL : <https://www.brookings.edu/research/why-is-trumps-staff-turnover-higher-than-the-5-most-recent-presidents/>.

18. Watkins Eli. Trump hits EU on trade days after imposing new tariffs, *CNN*, 10 mars 2018. URL: <https://edition.cnn.com/2018/03/10/politics/trump-twitter-tariffs/index.html>.

19. Wiener Jarrod (ed.). *The Transatlantic Relationship*, Basingstoke: Macmillan Press LTD, 1996. 188 p.

20. Zajec Olivier. Les cabotages diplomatiques de Donald Trump, *Le Monde diplomatique*, janvier 2018, 10 & 11 pp.

US-Europe relations: the crisis of the transatlantism paradigm

Pohorska Iryna Ivanivna

Doctor of Political Sciences,
Senior Research Fellow,
Senior Researcher of the Institute
of International Relations
Taras Shevchenko
National University of Kyiv
Yurii Illienka str., 36/1, Kyiv, Ukraine

The article deals with the key trends in the development of the modern conceptual crisis of the transatlantic paradigm and the directions of scientific and theoretical discourse on its development, challenges and problems that will determine the context of the further evolution of this direction of international relations. Among the fundamental tendencies are the tasks of understanding the depth of the influence of strategic and cultural influence on the development of relations of international actors and the continuation of the debate on finding the most effective model of analysis of strategic action in the international space. The purpose of the article is to explore the key trends in the development of the current conceptual crisis of the transatlantic paradigm and directions of scientific-theoretical discourse on its development, challenges and problems that will determine the context of the further evolution of this direction of international relations. The methodological basis of the study is the potential of systematic, general-methods and behavioral methods. It is argued that in analyzing the key levels and trends of US-European engagement at the current stage of international-systemic evolution, the paradigm of transatlanticism in a political organization reveals serious applicative difficulties and needs modification. In doing so, the EU retains its status as a "traditional ally", however, as a result of White House policy embodied by the presidency of D. Trump, drifts toward becoming a "useful partner". US politicians are less interested in Europe for themselves and more interested in increasing the contributions of military and non-military contributions that Europe has to offer to solve global problems. Washington believes that from now on, the context of transatlantic cooperation cannot be interpreted as flexible and variant, and should be based on the practical interests of America, without unduly influencing the traditions of the Alliance or the importance of multilateral engagement in shaping foreign policy.

This article aims to assess the degree of influence on the transformation of US – EU relations between the characteristics of D. Trump's presidency in the context of the worldwide evolution of contemporary international relations. In this case, the foreign policy of the Donald Trump administration is often interpreted as a "gap" with the previous foreign policy tradition, but, according to the author, US foreign policy is becoming more and more a reflection of world realities, and the position of leading European actors is a reactive response tactic, a proof of concept strategic autonomy EU.

Key words: transatlantic paradigm, USA, Europe, D. Trump, crisis.